

EVROPSKI PARLAMENT

2004

2009

Odbor za kulturo in izobraževanje

ZAČASNO
2006/2040(INI)

7.6.2007

OSNUTEK POROČILA

o "i2010: na poti do evropske digitalne knjižnice"
(2006/2040(INI))

Odbor za kulturo in izobraževanje

Poročevalka: Marie-Hélène Descamps

PR_INI

VSEBINA

	Stran
PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA.....	3
OBRAZLOŽITEV.....	7

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

o "i2010: na poti do evropske digitalne knjižnice" (2006/2040(INI))

Evropski parlament,

- ob upoštevanju sporočila Komisije z naslovom "i2010: digitalne knjižnice" (KOM(2005)0465),
 - ob upoštevanju Priporočila Komisije 2006/585/ES z dne 24. avgusta 2006 o digitalizaciji in spletni dostopnosti kulturnega gradiva in digitalnem arhiviranju¹,
 - ob upoštevanju zaključkov Sveta o digitalizaciji in spletni dostopnosti kulturnega gradiva in digitalnem arhiviranju²,
 - ob upoštevanju Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2001/29/ES z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi³,
 - ob upoštevanju poročila strokovne skupine na visoki ravni z dne 18. aprila 2007 o avtorskih pravicah, digitalnem arhiviranju in "delih sirotah" in razprodanih delih;
 - ob upoštevanju sporočila Komisije z naslovom "Znanstvene informacije v digitalni dobi: dostop, razširjanje in arhiviranje" (KOM(2007)0056),
 - ob upoštevanju člena 45 svojega poslovnika,
 - ob upoštevanju poročila Odbora za kulturo in izobraževanje (A6-0000/2007),
- A. ker je kultura dejavnik združevanja in izmenjave, ki prispeva k približevanju Evropske unije njenim državljanom in vzpodbuja oblikovanje resnične evropske identitete,
- B. ker je treba zagotoviti vzpodbujanje in čim večje širjenje bogastva in raznolikosti evropske kulturne dediščine,
- C. ker imajo države članice in kulturne ustanove, zlasti knjižnice, tako na regionalni kot lokalni ravni odločilno vlogo pri doseganju omenjenih ciljev,
- D. ker je treba upoštevati hiter razvoj novih tehnologij in posledični razvoj kulturnih praks,
- E. ker je internet za velik del državljanov, zlasti za mlade, dejansko postal glavno sredstvo dostopa do znanja,
- F. ker je v tem digitalnem okolju bistveno zagotoviti dostop do evropske kulturne dediščine in poskrbeti, da se le-ta ohrani za prihodnje generacije,

¹ UL L 236, 31.8.2006, str. 28.

² UL C 297, 7.12.2006, str. 1.

³ UL L 167, 22.6.2001, str. 10.

- G. ker sta digitalizacija v velikem obsegu in spletna dostopnost evropske kulturne dediščine bistveni sredstvi za doseganje tega cilja,
- H. ker je večjezičen dostop do evropske kulturne dediščine prav tako ključen cilj,
- I. ker je treba začeti izvajati skladno politiko na področju digitalizacije in ohranjanja digitalnih del, da bi preprečili nepopravljivo izgubo kulturnih vsebin,
- J. ker bo poleg svoje siceršnje kulturne vrednosti digitalizacija evropske kulturne dediščine koristila tudi drugim področjem delovanja, zlasti izobraževanju, turizmu in medijem,
- K. ker namen množične digitalizacije kulturnih vsebin ni nadomeščanje ali konkurenca tradicionalnim kulturnim vsebinam, ampak se jih želi ustvariti vzporedno v zanesljivih in kvalitetnih digitalnih vsebinah,
- L. ker digitalna tehnologija predstavlja tudi izjemno orodje za invalidne osebe, ki omogoča prilagajanje vsebin njihovim potrebam,
- M. ker je bil do danes kljub temu digitaliziran le droben del evropske kulturne dediščine in države članice pri tem napredujejo različno hitro,
- N. ker sredstva javnih financ, namenjena množičnemu digitaliziranju, ne zadostujejo za tako obsežen projekt,
- O. ker so pobude za digitalizacijo precej razdrobljene in je večina izkušenj, pridobljenih na ravni Skupnosti, zaenkrat javnosti neznana, enostaven, neposreden in večjezični dostop do celote del, ki sestavljajo evropsko kulturno dediščino, pa ni zagotovljen,
- P. ker je treba priskrbeti orodje za vse skupine javnosti, s katerim bo zagotovljen splošen in takojšen dostop do evropske kulturne dediščine brez potovanja kamor koli in s katerim bo digitalizacija pospešena,
- Q. ker bi se bilo zato primerno opreti na obstoječe evropske pobude, kot je TEL – Evropska knjižnica, ki že omogoča dostop do zbirk evropskih nacionalnih knjižnic,

Evropska digitalna knjižnica, enotna podoba Evrope v njeni raznolikosti

1. priporoča postopno oblikovanje evropske digitalne knjižnice v obliki enotne in neposredne točke dostopa do evropske kulturne dediščine;
2. poudarja, da se mora za pravočasno vzpostavitev orodja za vse kategorije kulturnega gradiva, kot so na primer avdiovizualne vsebine, evropska digitalna knjižnica v prvem obdobju osredotočiti na možnosti, ki jih nudi tekstovno gradivo brez avtorskih pravic;
3. v ta namen poziva vse evropske knjižnice, naj evropski digitalni knjižnici dajo na razpolago tista dela, ki jih že imajo v digitalni obliki;
4. poziva druge kulturne evropske ustanove, vključno z regionalnimi in lokalnimi, naj sodelujejo pri tem projektu, da bi lahko ustrezno odseval bogastvo in raznolikost evropske kulture;

5. poudarja, da namen evropske digitalne knjižnice ni ekskluzivno širjenje vsebin, ampak usklajevanje dostopa do digitalnih del;
6. vzpodbuja izbiro in rabo skupnih meril na podlagi obstoječih in prilagojenih formatov, da bi zagotovili interoperabilnost vsebin, ki je potrebna za dobro delovanje evropske digitalne knjižnice;
7. vzpodbuja države članice, naj si še naprej prizadevajo za digitalizacijo kulturnih vsebin in njen proces pospešijo, da bi se dosegla zadostna količina vsebin;
8. v ta namen poziva države članice, naj ob posvetovanju s kulturnimi ustanovami oblikujejo načrte digitalizacije na nacionalni ali regionalni ravni, da bi tako nastal evropski zemljevid vseh dejavnosti digitaliziranja ter bi dosegli skladnost;
9. vzpodbuja tesno sodelovanje med državami članicami in kulturnimi ustanovami ter izmenjavo dobrih praks digitaliziranja in dostopnosti del kot tudi za praks njihovega digitalnega arhiviranja;
10. med drugim poudarja, da bo evropska digitalna knjižnica vzpodbuda za raziskovanje na področjih digitalizacije, interoperabilnosti in digitalnega arhiviranja, zlasti preko pooblaščenih centrov, ki jih bo vzpostavila Komisija;
11. želi spomniti, da je treba v primeru, ko programi Skupnosti ne omogočajo financiranja digitalizacije, razviti nove načine financiranja, vključno s partnerstvom s privatnim sektorjem;

Sestava in vsebina evropske digitalne knjižnice – skupna večjezična točka dostopa do evropske kulturne dediščine

12. vzpodbuja vzpostavitev skupnega vmesnika, ki bo preko integriranega iskalnika omogočil dostop do vsebine, katere kakovost in zanesljivost bosta zagotovljeni;
13. poudarja pomen večjezičnega vmesnika, ki bo omogočila neposreden dostop do iskanih vsebin v vseh jezikih Evropske unije;
14. poleg tega poziva k inovativnim, modernim in vsem uporabnikom prilagojenim funkcijam programa;
15. poleg tega želi poudariti, da bi bilo zaželeno v evropski kulturni dediščini poleg celote del iz Evropske unije upoštevati tudi kulturne prispevke drugih evropskih držav;
16. želi pojasniti tudi, da čeprav največji del evropske kulturne dediščine sestavljajo dela v javni rabi, ta dediščina ni omejena le na to kategorijo;
17. opozarja, da je zato primerno razlikovati med deli v javni rabi in tistimi, ki jih ščitijo pravice, vključno z "deli sirotami" in razprodanimi deli, ter predvideti različne modele za vsako kategorijo, prilagojene različnim sektorjem dejavnosti;
18. podpira oblikovanje prej omenjene strokovne skupine na visoki ravni in zlasti njen predlog za popis "del sirot" in razprodanih del ter razvoj mehanizmov za lažje iskanje

imetnikov pravic;

19. meni, da bi bilo v nadaljevanju zaželeno, da bi evropska digitalna knjižnica, če je mogoče, poleg dokumentov brez avtorskih pravic lahko ponudila tudi dokumente, zaščitene z avtorskimi pravicami, ob strogem upoštevanju nacionalnih zakonodaj, zakonodaje Skupnosti in mednarodne zakonodaje s področja intelektualne lastnine;
20. poudarja, da bi morali kakršen koli sklep o tem sprejeti ob sodelovanju z vsemi vpletenimi stranmi, zlasti založniki in knjigotržci;
21. predlaga, da bi uporabnik preko evropske digitalne knjižnice lahko poiskal vse vrste digitaliziranih slikovnih ali besedilnih dokumentov in jih lahko brez omejitev pregledal, in sicer dela brez avtorskih pravic v celoti, v primeru zaščitenih del pa odlomke ob soglasju imetnika pravic;
22. v tem zadnjem primeru predlaga, naj bo evropska digitalna knjižnica zgolj nosilec informacij;
23. v ta namen predlaga, da bi se dostop do zaščitenih del v celoti lahko omogočil s specializiranih točk ob soglasju imetnikov pravic in v zameno za pravično plačilo;

Upravljanje in spremljanje

24. poziva k ustanovitvi usmerjevalnega odbora, ki bi deloval predvsem ob pomoči strokovne skupine držav članic za digitalizacijo in digitalno arhiviranje ter na prej omenjeno strokovno skupino na visoki ravni; odbor bi določil prednostne naloge in smernice za evropsko digitalno knjižnico in zagotovil usklajevanje in spremljanje njenih dejavnosti ter njeno upravljanje;
25. poleg tega poudarja, da bo evropska digitalna knjižnica, ko bo postala skladišče del izobraževalnega sistema, omogočila lažji stik z evropsko mladino ter jim bo lahko približala njihovo kulturno in literarno dediščino, hkrati pa jih bo usposabljala za rabo novih tehnologij in pripomogla k preseganju digitalnega razkoraka;
26. vzpodbuja predstavljanje in vidnost evropske digitalne knjižnice ter dostop do nje s pomočjo komuniciranja na vseh ravneh in z logotipom, preko katerega jo bo mogoče prepoznati;

o

o o
27. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu in Komisiji ter vladam in parlamentom držav članic.

OBRAZLOŽITEV

Zamisel o evropski digitalni knjižnici je plod volje šestih voditeljev držav in vlad Unije, da bi se vsem ljudem omogočil dostop do evropske kulturne dediščine in bi se zagotovilo njeno ohranjanje.

Komisija je to zamisel sprejela z naklonjenostjo in prispevala svojo ključno pobudo "i2010: digitalne knjižnice". Prvi del te pobude je bilo sporočilo z dne 30. septembra 2005, v katerem so analizirani tehnični, pravni, organizacijski in finančni vidiki projekta.

Na spletu je bilo sproženo posvetovanje z javnostjo o digitalizaciji in digitalnem arhiviranju in ustanovljena je bila strokovna skupina na visoki ravni, da bi rešila nekatere izpostavljene težave.

V priporočilu z dne 24. avgusta 2006 Komisija poziva države članice, naj uskladijo prizadevanja, da bi dosegle skladnost na evropski ravni. Priporoča oblikovanje evropske digitalne knjižnice v obliki enotne neposredne večjezične točke dostopa do evropske kulturne dediščine.

Svet je 13. novembra 2006 s soglasjem podprl omenjena priporočila.

Zdaj je na vrsti Parlament, da izrazi jasno podporo izvedbi tega projekta.

Ob pripravi konceptualne in tehnične organizacije vseh kategorij kulturnega gradiva je zlasti potrebno napredovati po fazah in se na začetku osredotočiti na možnosti, ki jih nudijo besedila brez avtorskih pravic.